

**FITXA IDENTIFICATIVA****DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 33229
Nom: Fonaments de l'expressió corporal
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1312 - Grau CC.Act.Fís.Esp.	Facultat de Ciències de l'Activitat Física i Esports	2	Primer quadrimestre, Segon quadrimestre
1331 - Grau en Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport (Ont)	Facultat de Ciències de l'Activitat Física i Esports	2	Segon quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1312 - Grau CC.Act.Fís.Esp.	Fonaments de l'Expressió Corporal	OBLIGATÒRIA
1331 - Grau en Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport (Ont)	Fonaments de l'Expressió Corporal	OBLIGATÒRIA

COORDINACIÓ

GONZALEZ SERRANO MARIA HUERTAS

VILLARRASA SAPIÑA ISRAEL

RESUM

En esta assignatura s'atenen els factors expressius de l'activitat física i la relació del moviment amb la comunicació, la creativitat i l'art amb suport corporal. Pel que el seu coneixement exigeix l'esforç de comprendre una activitat que no es justifica en el rendiment motriu sinó en l'expressivitat i que per la seua excepcionalitat en el currículum de la Ciències de l'Activitat Física i l'Esport s'ha d'afrontar des d'un nivell bàsic.

CONEIXEMENTS PREVIS**RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ**

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.



ALTRES TIPUS DE REQUISITS

En aquesta assignatura són valuosos els coneixements relacionats amb les titulacions en arts escèniques i en altres camps de la motricitat expressiva.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

-

Aplicar els drets fonamentals i d'igualtat d'oportunitats entre homes i dones, els principis d'igualtat d'oportunitats i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat, de solidaritat i de protecció mediambiental, i els valors propis d'una cultura de la pau i de valors democràtics

Aplicar pràctiques perceptives al desenvolupament de la capacitat expressiva

Conèixer els elements que integren la relació perceptiva i dinàmica entre música, sensibilitat i moviment

Conèixer els mètodes dirigits a desenvolupar la consciència corporal a través de la sensibilitat i la sensació

Conèixer i comprendre els efectes de la pràctica de l'exercici físic sobre l'estructura i la funció del cos humà

Conèixer i comprendre els fonaments, les estructures i les funcions de les habilitats i patrons de la motricitat humana

Conèixer i comprendre els fonaments comunicatius i creatius de les activitats corporals amb intenció expressiva

Conèixer i comprendre els processos conceptuals i metodològics propis de les tasques expressives

Conèixer i vivenciar el valor gestual del cos com a llenguatge i com a eina estètica i creativa

Conèixer i vivenciar la influència de l'espai en la comunicació expressiva corporal

Conèixer i vivenciar la influència del grup en els processos expressius

Desenvolupar capacitats individuals relacionades amb l'acte expressiu estètic i artístic

Desenvolupar criteris sobre les manifestacions estètiques i artístiques dels altres

Desenvolupar la capacitat d'interpretar i orientar les dinàmiques grupals, en funció de l'eficàcia estètica i expressiva

Desenvolupar recursos per a l'adaptació a noves situacions i a la resolució de problemes, i per a l'aprenentatge autònom i la creativitat

Desenvolupar recursos perceptius i sensibles a partir de la comunicació corporal en contacte

Desenvolupar recursos per sensibilitzar la capacitat dinàmica a l'estímul sonor



Dissenyar, desenvolupar i avaluar els processos d'ensenyament-aprenentatge relatius a l'activitat física i l'esport, amb atenció a les característiques individuals, col·lectives i contextuals de les persones

Planificar i aplicar els fonaments estètics i expressius al moviment humà

Saber aplicar els drets d'igualtat d'oportunitats entre homes i dones, i de les persones amb discapacitat

Saber quines són les manifestacions artístiques i socials que es basen en la capacitat expressiva de les persones

Seleccionar i saber utilitzar el material i equipament esportiu adequat per a cada tipus d'activitat i població

Ser capaç de crear un acte expressiu i/o artístic

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Aproximació conceptual a l'Expressió Corporal

- 1.1. Concepte d'Expressió Corporal.
- 1.2. L'expressió corporal en l'educació: comunicació, creativitat, estètica
- 1.3. Elements del procés expressiu: percepció, sensibilitat i actes motrius
- 1.4. Els objectius
- 1.5. Els continguts i les tècniques.

2. Estructures de la motricitat expressiva

- 2.1. Elements de la dinàmica expressiva (el cos (la veu), l'espai i l'espai-temps (objectes), l'altre, el grup, altres elements).
- 2.2. El cos. Influència del propi cos en el procés expressiu: anàlisi i intervenció:
 - 2.2a. Principis del moviment expressiu. Tècniques bàsiques.
 - 2.2b. Adaptació orgànica del moviment individual: equilibri i postura.
 - 2.2c. Qualitats del moviment.
 - 2.2d. El moviment percebut de forma conscient: Forma d'autoconeixement i de sensibilització (eutonía): La respiració, relaxació, visualització, concentració.
 - 2.2e. Corporalitat de la veu.
- 2.3. Influència de l'espai-temps en el procés expressiu: anàlisi i intervenció.
 - 2.3a. Organització del moviment en l'espai (plans i direccions).
 - 2.3b. Els objectes.
- 2.4. Influència de les relacions personals (l'altre/l'altra i el grup) en el procés expressiu: anàlisi i intervenció.
 - 2.4a. L'altre/l'altra
 - 2.4b. Els grups mitjans i grans.
- 2.5. Altres elements que influïxen en el procés expressiu: La institució, el professor, models educatius, etc.



3. El gest i el seu valor expressiu

- 3.1. La imatge del cos, per a un mateix i per als altres.
- 3.2. Codis gestuals del cos en moviment: mimesi, simbolització i abstracció.
- 3.3. Les emocions i els sentiments en el gest i a través del gest.
- 3.4. Narracions corporals. Semiòtica del gest

4. El contacte corporal com a forma de comunicació

- 4.1. Formes d'entrar en contacte.
- 4.2. Tasques i característiques del contacte intencionat.
- 4.3. Narrativa i emoció a través del contacte.

5. So i moviment

- 5.1. Relació so-moviment.
- 5.2. Elements físics del so i la seua relació amb el moviment.
- 5.3. Música, emocions i sentiments

6. Aproximacions metodològiques a l'Expressió Corporal

- 6.1. La improvisació com a ferramenta metodològica. Els condicionants de la creativitat per a l'organització metodològica.

7. Referents estètics i artístics de l'Expressió Corporal

- 7.1. La dansa.
- 7.2. La dramatització i el teatre.
- 7.3. El mim i la pantomima.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Pràctiques a l'aula	60,00
Total hores	60,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	4,00



Elaboració de treballs individuals o en grup	34,00
Estudi i treball autònom	10,00
Preparació de classes	16,00
Preparació d'activitats d'avaluació	10,00
Resolució de casos pràctics	10,00
Total hores	84,00

METODOLOGIA DOCENT

Classes presencials (teoria i pràctica).

Ocupen 60 hores de la docència. Són classes desenrotllades amb ensenyança directa del professor. En primer lloc s'aprén la teoria de l'assignatura i una vegada entesos els conceptes bàsics, la teoria i la pràctica es desenrotllen al mateix temps, mesclades. Els treballs autònoms i les tasques estan basats en l'aprenentatge que s'obté en estes classes o en els coneixements relacionats amb la matèria que tinga l'alumne. A més en estes pràctiques i en la informació teòrica es desenrotllen els coneixements que s'avaluen.

Tasques i treballs.

Són treballs pensats per a mostrar la competència adquirida en l'exercici de la pràctica i de l'estudi. Estes són de distint tipus:

- **Tasques proposades pel professor:** Són treballs iniciats en les hores presencials que després l'alumne desenrotlla de forma **autònoma** i, en alguns casos, tutorizadas. S'inclou l'elaboració i preparació d'informes sobre el treball realitzat

- **Activitats complementàries:** Són activitats **autònomes** en què l'alumne ha de mostrar iniciativa en el desenvolupament de tasques pràctiques, lectures i altres tasques. S'inclouen les activitats, seminaris, jornades, conferències, assistència a esdeveniments o espectacles a què assistixen de forma voluntària. Entre estos continguts es troben les assistències a activitats de tipus transversal: investigació, ètica, documentació, didàctica, gestió, etcètera, que estiguen relacionades amb l'adquisició de les competències que es proposen en este programa. Es compte en esta dedicació el temps dedicat a l'elaboració i preparació d'informes:

Exàmens.

És l'esforç dedicat a l'estudi i a l'elaboració de tasques sobre els coneixements conceptuals i aplicats de l'assignatura.

L'assignatura es desenvolupa en un quadrimestre del curs, amb quatre hores setmanals repartides en classes de dos hores. Les metodologies predominants estan basades en els principis de la creativitat i de la improvisació. Durant les classes presencials el professor ensenya els continguts de les assignatura i orienta els treballs autònoms i proposa el treball que han de desenvolupar els estudiants. Els estudiants ocupen noranta hores a perfeccionar les seues habilitats i desenvolupar les seues competències de forma autònoma a través del treball individual i cooperatiu per parelles i en xicotets grups.



En este apartat és important la dedicació dels alumnes a la seva formació general i de valors amb assistència a seminaris, activitats acadèmiques, tallers i aquelles activitats que, seleccionades d'acord amb el professor, completen la seva formació.

ues, tallers i aquelles activitats que, seleccionades d'acord amb el professor, completen la seva formació.

AVALUACIÓ

Existeixen dos tipus d'avaluacions a la qual l'alumnat pot atindre's:

1. Avaluació contínua

L'avaluació per als alumnes que optin per l'avaluació contínua i per tant, l'assistència a classe exigirà d'un mínim del 80% de les classes i durant el seu desenvolupament es valoren les següents activitats:

Elaboració de treballs teòrics (40%): Són qüestions (preguntes, anàlisi, lectures ...) que es proposen al llarg del curs. Aquesta nota suposa el 40% de la nota final, de manera que el valor màxim de la nota suposa 4 punts del total.

Treballs pràctics (60%): Són les activitats que es dissenyen al llarg del curs per a demostrar la competència en l'ús conceptual i aplicat dels continguts a la pràctica. Aquestes tasques són de dos tipus: les que es desenvolupen a les classes dirigides pel professor i les que es desenvolupen fora de l'horari de classe amb decisions autònomes de l'alumnat.

La selecció de tasques autònomes és voluntària i aquestes han de ser triades entre les que proposa el professor o dissenyades pels alumnes en funció dels seus interessos i coneixements. Entre les tasques estan aquelles que, tot i no ser del camp específic de l'expressió corporal, contribueixin als objectius relacionats amb els valors d'aquesta guia docent.

Les tasques pràctiques suposen el 60% de la nota del curs, de manera que el valor màxim d'aquest apartat són 6 punts sobre el total de la nota.

2. Avaluació final

L'avaluació per als alumnes que optin per la no assistència a classe haurà de realitzar les següents proves:

Examen escrit (50%): Serà sobre continguts relacionats amb l'assignatura. Aquest examen haurà d'aprovar-se com a mínim amb un 5 i serà condició indispensable per a optar al examen pràctic. L'examen escrit suposarà 5 punts sobre el total de la nota.



Exàmens pràctics (50%): Constarà de dues proves pràctiques, una improvisació (25%) i una prova de ritme (25%) i suposaran un total de 2,5 punts del total de la nota cadascuna.

Generalitats sobre l'avaluació continua

Les condicions d'exàmens i tasques seran proposades a l'Aula Virtual o en les classes (depèn de la naturalesa de la tasca i la seva forma d'avaluació) i hauran de ser lliurades en el temps i forma que indiqui. S'han de lliurar totes les tasques per a poder aprovar l'avaluació contínua. Aquest es un requisit obligatori.

L'alumne que decideixi no seguir l'avaluació contínua i presentar-se al examen final ha de demostrar el domini teòric i pràctic dels continguts de l'assignatura.

Per Decisió del Departament d'Educació Física i Esportiva INCLOU a la programació l'advertència següent: \\\"La còpia literal o parcial d'obres alienes presentant-les com propies és considerada una conducta inacceptable en l'àmbit acadèmic. D'altra banda i per la Llei amb protecció de la Propietat intel·lectual estan habitualment prohibides les reproduccions totals o parcials dels obres alienes, podent donar lloc su incompliment a les S'ACOMPANYA faltis o Delictes Penals. \\\"

BIBLIOGRAFIA

Referències bàsiques

- Antolín L. (1999). Habilidades expresivas. En Villamón, M. (Dtor). Formación de los maestros especialistas en Educación Física. Pp 232-251. Generalitat Valenciana.
- Antolín, L. (2004). La expresión corporal. En Pablos, C. y Carratalá, V. La actividad física en la adolescencia. Ayuntamiento de Valencia. Valencia.
- Antolín L. (1998). Unidades didácticas del segundo ciclo: Al moverme me expreso. En González, M.E. Educación física en primaria. Fundamentación y desarrollo curricular. Unidades didácticas de segundo ciclo. Volumen 4 y 5. Paidotribo.
- Arnold, P.J. (1991). Educación Física, movimiento y currículum. Morata. 1991.
- Ortiz, Maria del Mar. (2002). Expresión corporal: una propuesta didáctica para el profesorado de educación física. Grupo Editorial Universitario. Granada.
- Santiago, P. (1985). De la expresión corporal a la comunicación interpersonal. Narcea, Madrid.
- Laferriere, G. (1993). La improvisación pedagógica y teatral. EGA, Editores. Bilbao.
- Stokoe, P. (1986). Expresión corporal. Guía didáctica para el docente. Ricordi.
- Macio, Ch. (1998). Didáctica de la expresión. Oral, escrita, audiovisual, corporal, trabajo personal, informática. Paidotribo. Barcelona.
- During, B. (1992). La crisis de las pedagogías corporales. Unisport, Málaga.
- Bara, A. (1985). La expresión por el cuerpo. Búsqueda. 1975/1984.
- Laban, R. (1984). Danza educativa moderna. Paidós.
- Laferriere, G. Prácticas creativas para una enseñanza dinámica. Ñaque. Ciudad Real.
- Mateu, M. y otros (1992). 1000 ejercicios y juegos aplicados a las actividades corporales de expresión. Paidotribo, Barcelona.
- La cajonera ¿ Marta Arévalo. <https://lacajonerademarta.blogspot.com/>
- Aparicio, M. L., Vega, D. M., & Fernández, I. L. (2019). Expresión corporal: Revisión bibliográfica



sobre las características y orientaciones metodológicas en contextos educativos. *Acción motriz*, (22), 23-34.

- Pereira-García, S. y López-Cañada, S. (2020). El baile del "sin ton ni son": una experiencia "queer". *Tándem: Didáctica de la Educación Física*, 67, 34-37.
-